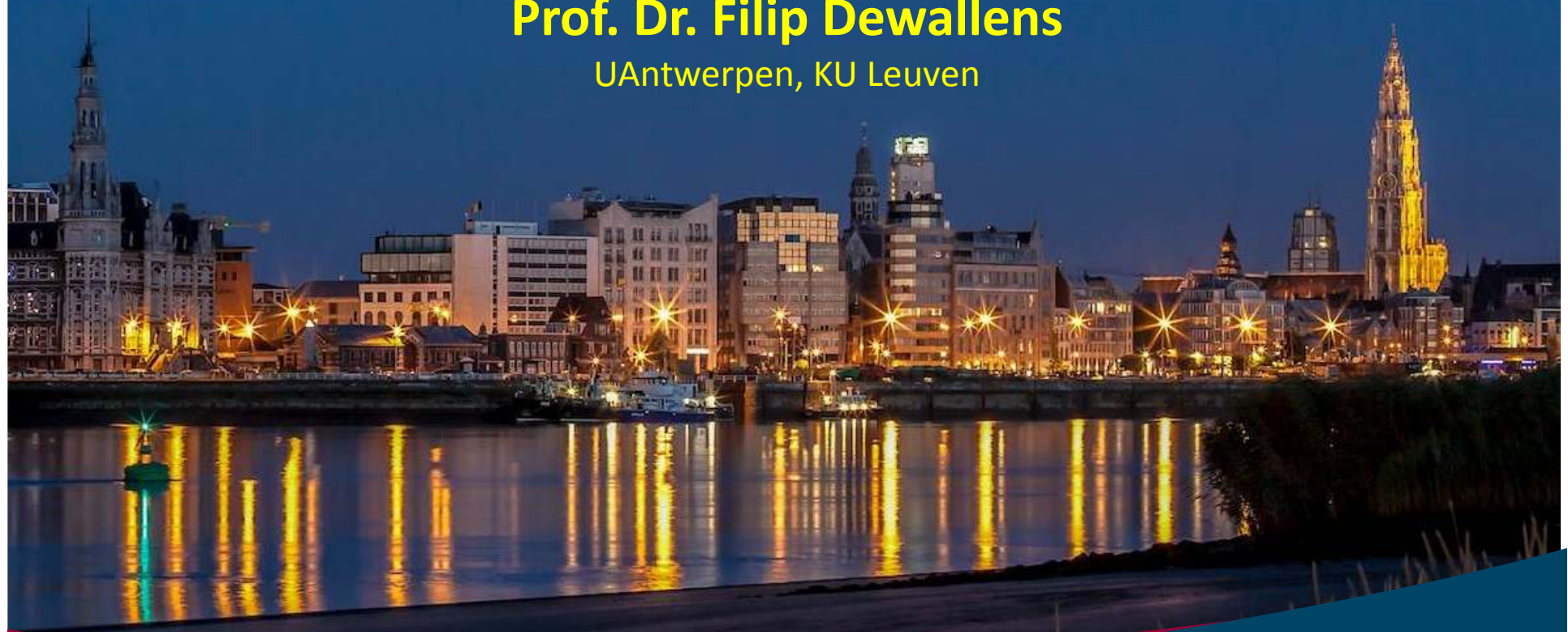

Vaccinatieplicht?

Prof. Dr. Filip Dewallens

UAntwerpen, KU Leuven

Overzicht

- **Recht op fysieke integriteit**
- **Vaccinatie**
- **Besluit**

Recht op fysieke integriteit (ook voor artsen)

Fundamenteel mensenrecht

- Art. 8.1. EVRM (privéleven)
- Art. 17 IVBPR (privéleven)
- Art. 3.1. en 7 Handvest Grondrechten EU (integriteit en privéleven)
- Art. 22 Grondwet (privéleven)
- Art. 22*bis* Grondwet (integriteit kind)

Ook op **medisch** vlak

- Art. 8 Wet Patiëntenrechten
Geen tussenkomst zonder geïnformeerde toestemming patiënt

Geen absoluut recht

- **Art. 8.2. EVRM: inmenging mag, voor zover:**
 - Bij **wet** voorzien
 - **Noodzakelijk in een democratische samenleving**
 - In het belang van 's lands veiligheid, de openbare veiligheid, of het economisch welzijn van het land, de bescherming van de openbare orde en het voorkomen van strafbare feiten, de **bescherming van de gezondheid** of de goede zeden, of voor de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen
- **Art. 52.1. Handvest Grondrechten EU: beperking mag, voor zover:**
 - **evenredig**
 - **noodzakelijk**
 - **Algemeen belang of bescherming rechten en vrijheden van anderen**

Inperking rechten en vrijheden

enkele voorbeelden

- **Coronamaatregelen**
 - Vaak (zeer) verregaande inperkingen rechten en vrijheden
 - Raad van State keurde nagenoeg altijd goed
- Dwangopneming van **geesteszieken** (wet 26 juni 1990)
 - Vrijheidsberoving wel, maar geen dwangbehandeling
- Art. 47, §1 **Vlaams Preventiedecreet** (beslissing artsen-ambtenaren)
 - Verplichte gepaste medische behandeling en/of bevel tijdelijke afzondering in ziekenhuisafdeling of andere geschikte plaats
 - Sinds decreet 18 december 2020 zelfs automatische quarantaine en testing in bepaalde gevallen (= zonder voorafgaand bevel)

Quid vaccinatie?

Bevoegdheidsverdeling vaccinatie

- **Federale** overheid bevoegd voor:
 - “*Nationale maatregelen inzake profylaxis*” = **verplichte** inentingen
 - inentingen **verplichten**, met inbegrip van regeling leeftijdsgrenzen, samenstelling vaccin, controle op toediening en de bestraffing overtredingen
- **Gemeenschappen** bevoegd voor **facultatieve** vaccinaties
 - “*Preventieve gezondheidszorg*”
 - Bv. Vlaams Preventiedecreet 2003: vaccinatieschema aanbevolen vaccinaties
 - Gemeenschappen kunnen toediening vaccins **promoten** en **organiseren**
- **Praktijk**: overlegmodel – taskforce

Precedenten

Verplichting

- **Poliomyelitis** (KB 1966)
- **Koepokken** (Regentsbesluit 1946) (uitvoering geschorst tot 31 december 2026)
- Commandant medische component kan vereiste vaccinaties opleggen aan **militair** met verhoogd risico om hem en anderen te beschermen (KB 29 november 2000)

Geen verplichting

- Wet 16 oktober 2009: Koning mag vaccinatie (Mex. griep) niet verplichten
 - Waren meerdere vaccins beschikbaar
 - Veiligheid vaccins twijfelachtig
- Machtenwet 27 maart 2020 (II): geen specifieke bepaling over vaccinatie
 - Koning **kon** algemene maatregelen nemen om verspreiding virus tegen te gaan: **geen** gebruik van gemaakt m.b.t. vaccinatie

Verplichte vaccinatie **kan** gerechtvaardigd zijn

- EHRM 15 maart 2012 (Solomakhin t. Oekraïne): **difterie**
 - Verplichte vaccinatie is **inmenging** in privéleven?
 - Neen: geen schending, want **bij wet** voorzien, **legitiem doel** en **noodzakelijk**
- EHRM 8 april 2021 (Vavříčka e.a. t. Tsjechië): **9 ziekten**
 - Verplichte vaccinatie (boetes, weigering kleuterschool) is **inmenging** privéleven?
 - Neen: geen schending - **staat ruime appreciatiemarge**
- Cass. 18 december 2013: **polio**
 - **Geen schending** integriteit menselijk lichaam: doel is bescherming volksgezondheid en maatregel is in verhouding tot dat legitieme doelstelling

KONINKRIJK BELGIE

ROYAUME DE BELGIQUE

**FEDERALE OVERHEIDSDIENST
VOLKSGEZONDHEID, VEILIGHEID VAN
DE VOEDSELKETEN EN LEEFMILIEU**

**SERVICE PUBLIC FÉDÉRAL SANTÉ
PUBLIQUE, SÉCURITÉ DE LA CHAÎNE
ALIMENTAIRE ET ENVIRONNEMENT**

**Voorontwerp van wet betreffende de
verplichte vaccinatie tegen COVID-19 van
gezondheidszorgbeoefenaars**

**Avant-projet de loi relatif à la vaccination
obligatoire des professionnels des soins de
santé contre la COVID-19**

FILIP, KONING DER BELGEN,

PHILIPPE, ROI DES BELGES,

Aan allen die nu zijn en hierna wezen zullen,
Onze Groet.

A tous, présents et à venir, Salut.

Gelet op advies ... van de
Gegevensbeschermingsautoriteit, gegeven op ...;

Vu l'avis ... de l'Autorité de protection des
données, donné le ... ;

Gelet op de wetten op de Raad van State,
gecoördineerd op 12 januari 1973, artikel 3, §§1
en 2;

Vu les lois sur le Conseil d'État, coordonnées le
12 janvier 1973, l'article 3, §§ 1er et 2 ;

Gelet de dringende noodzakelijkheid;

Vu l'urgence ;

Overwegende dat gezondheidszorgbeoefenaars
een verhoogd risico op besmetting lopen en de
plicht hebben om patiënten te beschermen;

Considérant que les professionnels des soins de
santé courent un risque accru de contamination
et qu'ils ont le devoir de protéger les patients ;

Overwegende dat de Nationale Raad van de Orde
der artsen tijdens haar vergadering van 18
september 2021 oordeelde dat een wettelijke
verplichting tot vaccinatie voor de artsen en het
gehele zorgpersoneel noodzakelijk is;

Considérant que le Conseil national de l'Ordre
des médecins a, en sa séance du
18 septembre 2021, jugé qu'une obligation
légale de vaccination des médecins et de
l'ensemble du personnel soignant est

Volstaat vrijwilligheid niet?

1. **Noodzakelijk genoeg om te verplichten?**
2. Vaccins wel **doeltreffend** en **veilig**? Als niet doeltreffend en/of veilig, dan verplichting misschien onevenredig...
3. Kan **hetzelfde doel** (immuniteit-dekkingsgraad 70%) niet met vrijwilligheid bereikt worden (*cfr.* bereidheidscijfers)?

Overtreding vaccinatieplicht

- Vaccinatie *manu militari* uitvoeren? Filipijnse president Duterte:

‘Vaccineren of de gevangenis in’

“Als je niet ingeënt wil worden, dan laat ik je oppakken en steek ik de naald persoonlijk in je achterste’

- Vlaams Preventiedecreet: **verplichte quarantaine**
- **Strafsancties** (gevangenisstraf en/of geldboete)
 - Vlaams Preventiedecreet
 - Geen gevolg geven aan dwangmaatregelen of verplichte quarantaine
 - Geldboete van € 26 tot € 500 en/of gevangenisstraf van 8 d. tot 6 m.
 - Gezondheidswet 1 september 1945
 - Overtreding vaccinatieplicht polio
 - Geldboete van € 26 tot € 100 en/of gevangenisstraf van 8 d. tot 1 m.

Specifieke **schaderegeling** bij vaccinatieplicht

Overheid **moet** schadelijke effecten verplichte vaccinaties regelen

- Advies Raadgevend Comité Bio-Ethiek 2015:

“Wanneer de overheid het initiatief neemt om een vaccinatie sterk aan te bevelen of zelfs te verplichten, dan moet ze wel voorzien in een correcte schadeloosstelling voor de zeer zeldzame situaties waarin deze vaccinatie leidt tot ernstige ongewenste effecten”

- Committee Bioethics Raad van Europa 2021:

“In the case of injury related to vaccines, fair medical assistance and compensation should be ensured, according to the conditions and procedures prescribed by law”

Niet verplicht volgens EHRM (EHRM 12 maart 2013 (Baytüre e.a. t. Turkije))
vrijwillige vaccinatie – maatregel sociale zekerheid – staat beslist

Besluit

1. Vaccinatie **kan verplicht** opgelegd worden, maar enkel bij **wet** (na parlementair debat over noodzakelijkheid en proportionaliteit)
2. Motiveren: criterium **noodzakelijkheid en proportioneel?** Anders enkel mogelijk op basis van vrijwilligheid
3. Intussen geldt de regel van de **informed consent** ... (= toestemming én adequate informatie over vaccin)